

**Valgprogram
2023 - 2027**

Hvorfor de grønne nå?

Miljøpartiet De Grønnes mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Økonomien skal underordnes sunne økologiske prinsipper og fremme fred og rettferdighet både lokalt og globalt. Livskraftige lokalsamfunn og lokale ressurser er en forutsetning for å nå målet. – MDGs vedtekter, §1

De Grønne vil skape et samfunn hvor vi har gode liv uten at vi ødelegger for andre. Norge står ved et veiskille, der langsiktig trygghet, frihet og velferd for alle står på spill. Vi er nødt til å ta et oppgjør med målet om å hele tiden produsere mer.

Tønsberg MDG vil ha levende lokalsamfunn der vi har mer tid til venner og familie. Ungene skal kunne leke trygt ute og sykle til skolen i frisk luft. Vi skal kunne gå tur i gammel skog og bade og fiske i en frisk fjord. Vi vil jobbe for at unge ikke blir syke av prestasjonsjag og kjøpepress.

Tønsberg er både en by i vekst, en stor matproduserende kommune og ansvarlig for reguleringen av viktige naturvernområder og miljøverdier. Både nå og i fremtiden skal det være mulig å leve gode liv både i byen og i de mange lokalsamfunnene i kommunen.

Vi vil jobbe for at vi lokalt tar vår del av det globale ansvaret for å bremse klimaendringene, slik at færre drives på flukt, og at vi sikrer gode liv også for dem som kommer etter oss. Da må det være enklest og billigst å velge miljøvennlig, uansett hvor du bor, og enklere for alle med ideer og pågangsmot til å skape nye grønne arbeidsplasser.

De siste fire årene har MDG i Tønsberg blant annet lyktes med å:

- innføre klimabudsjett og mål om 60 % utslippskutt innen 2030
- etablere nye sykkelveier, flere sykkelstativ og ordninger for innelåst sykkelparkering
- etablere klimafond for lag og foreninger

- styrke innsatsen for å innhente vedlikeholdsetterslepet i kommunale bygg og investere i fornybar energi
- ruste opp parker og plasser i sentrum, som Stoltenbergparken, Farmandstorvet, Carl E. Paulsens plass og Rådhusgaten
- igangsette etablering av matkultursenter på Løkken
- etablere hjertesoner rundt mange av kommunens skoler
- bygge rosa kompetanse i kommunens virksomheter
- holde barnetrygden utenfor ved beregning av sosialstønad
- skapt debatt om behov for redusert bruk av lekser i Tønsbergskolen
- øke bemanningen i utvalgte barnehager
- styrke kulturskoletilbudet med flere lærere og lavere priser

Med flere grønne politikere og flere velgere i ryggen kan vi få til enda mer!

Vi vil sørge for at Tønsberg blir en kommune kjennetegnet av:

Helse og livskvalitet i alle livets faser	4
Inkluderende samfunn og gode nærmiljø	6
Trygg og god oppvekst	7
Klima- og miljødugnad på lag med hele tønshergsamfunnet	8
Sirkulær framtid og grønt næringsliv	10
Vern av livet på land og i fjorden	11
- for alle, for alltid	

Helse og livskvalitet i alle livets faser

De grønne vil jobbe for et helsefremmende samfunn som legger til rette for livskvalitet for alle, for alltid.

I dag er depresjon og angst blant de vanligste helseplagene hos unge, og de Grønne vil ha livskvalitet og psykisk og fysisk helseperspektiv sterkere inn i samfunnsplanleggingen.

God helse og livskvalitet skapes ikke først og fremst i helsesektoren, men handler om å gi mennesker likeverdige muligheter for helse og gode liv der de vokser opp og lever. Derfor er alle deler av samfunnet viktige for folkehelsen, og samfunnet skal gi gode tilbud innen oppvekst, arbeid, helse, bolig og samferdsel. En velferdspolitik som sikrer og ser slike tilbud i sammenheng, gir den enkelte frihet og mulighet til å ta ansvar for seg selv og andre.

Et grønt samfunn bygger videre på den nordiske velferdsmodellen, hvor det offentlige tilbudet og universelle løsninger utgjør hjørnesteiner. Det er et offentlig ansvar å sikre grunnleggende rettigheter og materiell trygghet. Offentlige, private, ideelle og uformelle tilbydere kan samtidig utfylle hverandre, samarbeide og berike velferdssamfunnet.

Et trygt fellesskap gir grobunn for meningsfulle liv. De Grønne vil bidra til et mer inkluderende samfunn. Vårt mål er at alle mennesker skal få mulighet til å realisere sitt fulle potensial. I dag finnes det fortsatt mange strukturelle og sosiale hindringer for god integrering, som vi må jobbe aktivt for å nedbygge. Vi ønsker innsats mot utenforskap og ensomhet. Vi må aktivt inkludere ungdom, eldre, mennesker med funksjonsnedsettelse og andre som i dag er underrepresentert eller tilsidesatt. Kjønn, kjønnsuttrykk, seksuell orientering, funksjonsevne, etnisitet, livssyn og alder er dimensjoner som må ha et særlig vern mot diskriminering. Vi må også hegne om møteplasser der ulike grupper kan samhandle.

Å skape, samhandle, involvere seg og å delta er kilder til mening. De gjør også at vi klarer å løse oppgavene i samfunnet vårt. Frivillig arbeid er en massiv ressurs for samfunnet, og gir økt livskvalitet og sosial utvikling til enkeltmennesker og lokalsamfunn.

Miljøpartiet De Grønne i Tønsberg vil:

- ha lavterskelaktivitetstilbud hvor alle kan delta uten særlige krav
- styrke støtten til foreninger, lag og organisasjoner som stimulerer til økt aktivitet og engasjement i frivilligheten
- styrke støtten til foreninger som fremmer inkludering og arrangementer som skaper gode sosiale møteplasser

- stimulere til kulturtilbud som i større grad representerer Tønsbergs mangfoldige befolkning
- jobbe for å styrke bibliotektilbudet i kommunen
- styrke kommunens innsats mot fattigdom
- hindre fattigdom og sult på asylmottak gjennom økte stønader som er tilstrekkelige til å kunne bidra til selvstendigjøring og normalisering av tilværelsen for asylsøkere.
- videreutvikle dagens innvandrerråd til et innvandrer- og minoritetsråd med tanke på god representasjon og rådgivende rolle i alle saker som angår minoriteter spesielt
- følge opp kommunens handlingsplan for mangfold, integrering og mot rasisme tett gjennom årlig evaluering
- styrke helsestasjonstilbudet for kjønn og seksualitet
- jobbe for å ivareta interseksjonelle¹ perspektiver gjennomgående i kommunens tjenester og skape trygge møteplasser gjennom samarbeid med frivillige- og interesseorganisasjoner og kommunens innvandrerråd, eldreråd og ungdomsråd
- sikre at alle som trenger brukerstyrt personlig assistanse (BPA) får et BPA-tilbud tilpasset sitt individuelle behov for bistand
- utrede etablering av et tverrfaglig team i kommunen som arbeider for mer tilrettelegging av bolig for hjemmeboende eldre
- arbeide for livsgledesertifisering i eldreomsorgen gjennom tilgang på musikk, kultur, natur, dyrekontakt og samarbeid med barnehager og skoler.
- etablere sansehager ved kommunens sykehjem
- gi alle eldre og pleietrengende tilbud om en tur ut i naturen minst en gang i uka
- arbeide for at eldre og pleietrengende serveres appetittvekkende og næringsrik mat, gjerne lokalprodusert og økologisk.
- arbeide for et godt og demenstilpasset sykehjemstilbud i hele kommunen
- styrke kriesentre og frivillige organisasjoners innsats for å beskytte barn som utsettes for trusler, vold og overgrep.
- arbeide for at Tønsberg kommune er en trygg arbeidsplass, gjennom hele stillinger til de som ønsker og med mulighet for fleksibilitet.
- gjennomføre prøveprosjekt med sekstimersdag i kommunale virksomheter
- være åpen for innføring av eiendomsskatt med en sosial profil

¹ Begrepet interseksjonalitet viser til hvordan sosiale kategorier som kjønn, rase, etnisitet, religion, sosial klasse, seksuell orientering og funksjonsevne kan virke sammen og skape forskjellige former for sosial ulikhet, sårbarhet og diskriminering, og påvirke personers leve- og livsvilkår

Inkluderende samfunn og gode nærmiljø

De Grønne vil skape lokalmiljøer der folk kan leve, bo, handle, reise og jobbe på måter som er bra for både mennesker og miljø. Vi vil ha lokalsamfunn med levende kulturmiljø og et godt tjenestetilbud, og verne om rekreasjonssteder hvor mennesker ferdes. Boligbygging og arealbruk skal ta hensyn til naturen og de historiske omgivelsene og oppussing og rehabilitering skal velges foran rivning og nybygg.

Miljøpartiet De Grønne i Tønsberg vil:

- arbeide for mer sosial boligbygging
- jobbe for mer grønt, lek og opplevelser, med vakre og velholdte parker, friområder og lekeplasser
- stille høye krav til grøntarealer, lekeparker og sykkelparkering i reguleringsplaner
- etablere parsellhager i samarbeid med næringsliv og innbyggerne for mer urban dyrking og økt selvberging
- jobbe for kort avstand til de viktigste funksjoner som barnehager og skoler.
- jobbe for mer og bedre infrastruktur som legger til rette for reiser med sykkel, gange, samkjøring og kollektivtrafikk
- styrke snarveier for gående og syklende
- prioritere sykkel- og gangveier/fortau høyere ved brøyting, strøing og feiing
- prioritere gatearealer slik at det i større grad tas hensyn til myke trafikanter
- arbeide for at forbudet mot bygging i strandsonen utenfor tettbebyggelse blir håndhevet uten dispensasjoner
- at fortetting skal skje med kvalitet, også med tanke på arkitektur og utforming, og at hensynet til eksisterende beboere veier tungt
- at det i historiske miljøer, som for eksempel sentrum, skal settes høye krav til arkitektonisk utforming ved fasadeendringer og nybygg. Tilpasning til omgivelsene og respekt for det historiske skal vektlegges
- ha et levende Tønsberg bysentrum med flere aktiviteter på Torvet og Farmannstorvet som bondens marked, bruktmarked og kulturarrangementer
- ikke bygge for tett og høyt ved sjøfronten ved Kanalen og Kaldnes Vest
- utarbeide en fargepalett som veileder til huseiere som bor i soner avsatt til bevaring

- hindre nedbygging av friområdet ved Skallevoldstranda med P-plasser
- bygge forbedret gang- og sykkelbro over Kilen
- begrense gjennomkjøring i sentrumsnære boligmiljøer
- arbeide for utvidet bruk av boligsoneparkering
- styrke tilgangen på HC-parkering
- reduserer parkeringstilgjengeligheten i sentrum, og erstatte disse med parkeringsløsninger i randsonen av sentrum
- ha omdisponering av gateparkering til gange- og sykkelfremmende tiltak
- jobbe opp mot fylkeskommunen for en bedre kollektivdekning
- jobbe for mindre personbiltransport i kommunen
- omgjøre Nedre Langgate til kollektivtrasé
- arbeide for god kapasitet for sykkelparkering ved knutepunkt
- verne om og fremme byens rike kulturarv gjennom godt samarbeid mellom kommunen, fylkeskommunen og frivilligheten

Trygg og god oppvekst

De Grønne vil ha levende lokalsamfunn der vi har mer tid til hverandre. Et samfunn det er godt å være barn i, er godt for alle. God barndom handler om mulighet til fri lek, fysisk og mental utvikling, utprøving og læring. Det krever tilgjengelige og trygge uteområder, parker, skogholt, hundremeterskoger og blomsterenger. Barnehager og skoler skal gi alle barn og unge mulighet til å oppleve fellesskap, livsmestring og læringsglede. En trygg oppvekst er grunnlaget for et godt liv.

Miljøpartiet De Grønne i Tønsberg vil:

- at barn skal ha like muligheter til utvikling og deltakelse, uavhengig av foreldrenes økonomi, utdanning og bakgrunn.
- at barnehager og skoler skal ha varierte utearealer som bidrar til fri lek, fysisk aktivitet og natur- og kulturopplevelser
- arbeide for at alle barnehager og skoler etablerer skolehage /pallekasser hvor det kan dyrkes mat til skolens kjøkken, drives undervisning, og erfare naturens kretsløp i praksis.
- jobbe for at bemanningsnormen skal gjelde i hele barnehagens åpningstid både i kommunale og private barnehager
- at det arbeides for bedre kjønnsbalanse i kommunale barnehager
- at det legges til rette for en mykere overgang mellom barnehage og skole gjennom fokus på læringsglede og fri lek i skolen
- være mot heldagsskole for å verne om barnas frie lek og fritid
- jobbe for redusert bruk av lekser. Vi ønsker leksefri skole i 1. til 4. klasse og økt leksebevissthet på alle trinn.
- hegne om gratis skoleprinsippet, og bidra til at alle barn har mulighet til å delta på like vilkår.
- at SFO følger opp rammeplanens intensjoner om lek, kultur og fritidsaktiviteter
- at alle skoler skal ha et godt bibliotektilbud
- at skolene har tilgang til både digitale og fysiske læremidler
- bevare nærskoler som bidrar til levende lokalsamfunn og mindre transportbehov
- at barn skal gis tilbud om morsmålsopplæring så nære hjemstedet som mulig
- jobbe for trygge skoleveier slik at flere kan gå og sykle til skolen
- etablere hjertesoner med fartsgrense 30 km/t rundt alle kommunens skoler.

- styrke skolehelsetjenesten og helsestasjonen for ungdom
- styrke arbeidet for psykisk helse i skolen for å øke trivsel og hindre fravær
- arbeide for en styrking av praktisk og estetisk innhold i skolen for å bidra til barnas læring, trivsel og mestring
- arbeide for at undervisvurdering i skolen fremmer læring og ikke fører til negativt stress for elevene.
- gi gratis inngang i svømmehall for alle under 18 år
- sikre barn og unge større innflytelse i politiske beslutninger ved å videreutvikle ungdomsrådet og ta barn og unge med i beslutningsprosesser som omhandler dem direkte
- at barnehager og skoler skal tilby lokalprodusert, bærekraftig og sunn mat.

Klima- og miljødugnad på lag med hele tønsbergsamfunnet

Dagens barn må regne med å bli gamle i en verden som ser helt annerledes ut enn den de vokste opp i. Klimaendringene truer med å utløse grunnleggende endringer i det livsmiljøet som har vært grunnlaget for sivilisasjonen vår. Både matforsyning, artsmangfold, økonomi og overlevelsen til lokalsamfunn, byer og hele land står på spill. Økt havnivå, ekstremvær, tørke og varige endringer i været og naturen vil skape utfordringer som er umulig å overskue i dag.

Hvilken klima- og miljøpolitikk som føres de neste årene blir avgjørende for fremtidige generasjoners livsbetingelser. De Grønne vil føre en klimapolitikk som skaper et bedre samfunn med økt livskvalitet for mennesker og som er i økologisk balanse. Dette er et stort samfunnsprosjekt som bare kan lykkes i et tett samarbeid mellom innbyggere, organisasjoner, næringsliv og det offentlige.

Miljøpartiet De Grønne i Tønsberg vil:

- arbeide for 60 prosent reduksjon i Tønsbergsamfunnets klimagassutslipp innen 2030
- stille krav til klimaregnskap for alle større byggeprosjekter som viser prosjektets totale CO₂-avtrykk gjennom livsløpet
- gjøre Tønsberg kommune til en foregangskommune i å bygge miljøvennlig
- arbeide for at nye kommunale bygg har et netto positivt utslippsregnskap og minst mulig brutto fotavtrykk gjennom krav til grønne byggemåter
- stille krav til miljøvennlige bygningsmaterialer i prosjekter i kommunens regi
- arbeide for at takflater på kommunale bygg benyttes til energiproduksjon eller grønne tak
- arbeide for at bygg- og anleggsdrift i kommunal regi blir utslippsfri og fossilfri.²
- arbeide for at kommunens reguleringsplaner³ setter høye krav til klima- og miljøvennlig materialbruk, grønne tak, solceller og energieffektivitet.
- samarbeide, inkludere og støtte opp om ungdom som jobber aktivt i miljø- og klimakampen.
- videreutvikle kommunens arbeid med ombruk gjennom prosjektet "Godt nok" i samarbeid med næringslivet og innbyggere.

² Med f.eks. elektriske gravemaskiner, eller lastebiler på biogass.

³ En reguleringsplan er en politisk vedtatt plan over et avgrenset område. Reguleringsplanen fastsetter hvordan området kan brukes og hva som kan bygges der.

- arbeide for vrakpant på ikke-rentbrennende ovner.
- at kontorarbeidsplasser og handelsetableringer skal etableres sentrumsnært eller der tilgjengeligheten til kollektivtrafikken er god.
- arbeide for at Tønsberg er forberedt på naturfarer⁴ som følger av klimaendringene gjennom oppfølging av kommuneplanens arealdel.
- gjennomføre overvannsstrategien i sentrum og stille tydelige krav om vegetasjon og overvannshåndtering (blågrønne løsninger)
- kjempe for hensyn til bærekraft, klima og miljø i kommuneplanens arealdel⁵
- øke arealer til matproduksjon og følge opp kommunens nullvisjon for nedbygging av dyrka og dyrkbar mark
- bidra til at kommunen bruker sine innkjøp for å tilby sunn og råvarebasert mat dyrket med økologiske og regenerative prinsipper.
- jobbe for å tilbakeføre udisponerte arealer til LNF
- arbeide for full arealnøytralitet innen 2030
- ikke åpne for mer nedbygging av skog og grøntområder, men heller tilbakeføre mer til landbruks-, natur- og friluftsområder (LNF) i kommuneplanens arealdel.

⁴ Naturfarer er hendelser som leirskred og flom, og mange naturfarer vil skje oftere i framtida.

⁵ I kommuneplanens arealdel fastsetter kommunestyret hva som er tillatt arealbruk, og hvilke restriksjoner som gjelder i planområdet gjennom arealformål, hensynssoner og generelle og formålstilknyttede planbestemmelser og retningslinjer.

Sirkulær framtid og grønt næringsliv

Et næringsliv som opererer innenfor naturens tålegrenser er det eneste som kan trygge arbeidsplasser, verdiskaping og velferd på lang sikt. De Grønne er optimistisk på fremtidens vegne, og er overbevist om at bedriftene som i dag leder an på miljø og bærekraft, er de som lykkes i morgendagens konkurranse. For å mobilisere folks skaperkraft og engasjement vil De Grønne gjøre det enklere å gjøre ideer om til virkelighet, drive små og mellomstore bedrifter og ha lokale virksomheter.

Miljøpartiet De Grønne i Tønsberg vil:

- jobbe for økt grad av vedlikehold fremfor riving og nybygg, både for kommunale og private bygg
- samarbeide med næringsliv for tiltak som kan redusere matsvinn
- stimulere til etablering av grønt gründerverksted på Kaldnes
- etablere portal sammen med næringslivet hvor innbyggere kan finne bedrifter som tilbyr reparasjon
- tilrettelegge for bærekraftig turisme
- støtte opp om etablering av næringer knyttet til bærekraftig marin matproduksjon
- stimulere til bysykkelordning og deleordninger for lastesykler
- jobbe for innkjøp av elektrisk sykkelferge til erstatning for Ole III, og vurdere om flere ferger kan avlaste trafikken mellom Færder og Tønsberg.
- støtte oppunder næringsutvikling innen sirkulærøkonomi, og støtte initiativet for at smultringmodellen blir kjent og tatt i bruk som styringsverktøy
- stimulere til etablering av flere utlånsordninger for utstyr, verktøy og lignende
- vedlikeholde og videreutvikle kommunens vann- og avløpssystemer for å ta vare på vannet som ressurs
- i samarbeid med VESAR videreutvikle grovavfallsordningen på en måte som gir mer gjenbruk og ombruk – og redusert forbruk.
- styrke nyankomnes og innvandreres muligheter til å komme i jobb gjennom samarbeid med næringslivet

Vern av livet på land og i fjorden

Bevaring av naturen er viktig for naturopplevelse, friluftsliv, og for det biologiske mangfoldet. Miljøpartiet De Grønne vil derfor føre en politikk som ikke bare beskytter dagens naturverdier, men som også gjenskaper opprinnelige naturverdier og økosystemer som har blitt ødelagt.

Miljøpartiet De Grønne i Tønsberg vil:

- verne om allemannsretten og en tilgjengelig kystlinje
- heve vannkvaliteten i Aulivassdraget og byfjorden gjennom å følge opp tiltak for spredt avløp i kommunens hovedplan for vann og avløp
- jobbe for etablering av interkommunalt nitrogenrenseanlegg
- støtte opp om bønder som bidrar til å begrense avrenning fra landbruket, for eksempel gjennom effektiv kantvegetasjon
- styrke kommunens arbeid med forebygging av villfyllinger
- sørge for jevnlig søppelplukking av gater for å holde kommunen ren i samarbeid med ideelle og frivillige organisasjoner
- sette ut flere søppeldunker på utsatte steder, med jevnlig tilsyn og tømning
- samarbeide med lokale idrettsforeninger om å stoppe utslipp av gummigranulat på eksisterende idrettsanlegg og forhindre bruk av granulat på nye idrettsanlegg
- jobbe for økt biologisk mangfold gjennom å legge deler av gressplener om til blomsterenger, fuglekasser på kommunale arealer, bevisst bruk av insektvennlige planter i offentlige rom, åpne bekkeløp, avskaffe bruk av sprøytemidler, slå veikanter etter avblomstring
- styrke innsatsen for å ta vare på kommunens grøntområder og bekjempe fremmede arter i samarbeid med frivilligheten, lag og velforeninger.
- bruke nyttevekster som innbyggerne kan benytte istedenfor prydvekster i offentlige parker og områder
- stimulere lokalt landbruk til mer produksjon av grønnsaker, frukt og matkorn heller enn dyrefôr
- etablere stipendordning for bønder som ønsker å legge om til mer bærekraftig driftsformer, som økologisk eller regenerativt landbruk

- ha sammenhengende grøntdrag fra Teie hovedgård til Frodeåsen
- stoppe arbeidet med planlagt bru fra Ramberg til Smørberg av hensyn til naturverdier og klimautslipp

